

UTDRAG AV STATSMINISTER KÅRE WILLOCHS FOREDRAG I DRAMMEN
TORS DAG 29. AUGUST 1985 KL. 1900

Vi har i denne valgkampen sett storstilte overbud fra Arbeiderpartiet på nær sagt alle områder, unntatt forsvaret og politi- og rettsvesen. Når det gjelder forsvaret, er det ikke grunn til å regne med nye dyre utspill fra opposisjonen. Men når det gjelder politi- og rettsvesen må vi regne med at Arbeiderpartiet vil følge sitt vanlige mønster, og legge frem en såkalt "handlingsplan" med rike løfter om virkelig meget penger. Arbeiderpartiets retningslinje ser jo ut til å være: Foreslå mer enn Regjeringen på alle områder, uansett hva Regjeringen foreslår. Arbeiderpartiets finanspolitiske grunnsyn er enkelt: Det er penger nok. Derfor må vi regne med at politi og rettsvesen blir det neste område for et kraftig overbud fra Ap.

Vi er helt enige i at dette er meget viktige områder for offentlig innsats. Og det er problemer og viktige gjenstående oppgaver også her. Men det er heldigvis flere enn oss som reagerer på Arbeiderpartiets ensidig negative beskrivelse av virkeligheten. F.eks. har politimesteren i Trondheim karakterisert Arbeiderpartiets situasjonsbeskrivelse slik:

"Jeg kan overhodet ikke godta beskrivelser av "katastrofale tilstander" i politiet og for rettssikkerheten for folk flest! Ikke minst reagerer

jeg på en slik situasjonsbeskrivelse av Oslo overføres til resten av landet - både by og grend."

Politimesteren er ikke alene om ikke å kjenne seg igjen i Arbeiderpartiets beskrivelse.

Arbeiderpartiet glemmer helt at det er skjedd en betydelig økning av innsatsen i justissektoren i denne perioden. Bevilgningene til rettsvesen, politi og kriminalomsorg er øket fra 2,2 milliarder i 1981 til over 3,4 milliarder i 1985. Dette er en nominell vekst på ca. 55 prosent, - altså en betydelig sterkere vekst enn prisstigningen. Det har vært en viktig realvekst på disse områdene siden regjeringsskiftet i 1981.

Allikevel er vi ikke kommet langt nok. Det skyldes ikke minst at det var adskillige forsømmelser å ta igjen fra Arbeiderpartiets periode. I denne valgkampen ønsker ikke Arbeiderpartiet å huske lenger tilbake enn til oktober 1981. Jeg er overbevist om at velgerne husker at det faktisk fantes betydelige uløste problemer innenfor rettsvesenet også før den tid. Det var ikke uten grunn at kriminalpolitikken var ett av Arbeiderpartiets vanskeligste områder i valgkampen dengang.

For å gi et mer balansert bilde av situasjonen, vil jeg gjerne nevne noen hovedtrekk fra de viktigste områdene:

Det er gjennomført en betydelig satsing på domsolene for å få en raskere behandling og å gjøre ventetiden og ventelistene kortere. Det er satt igang et eget prosjekt

for de mest belastede domstoler og gjennomført en rekke tiltak for å få en raskere og mer effektiv domstolsbehandling.

Arbeidet for effektivisering og rasjonalisering vil bli ført videre med full styrke, men allerede nå er vi kommet så langt at ventetiden for domstolsbehandling i straffesaker er gått betydelig ned. Nettopp den sene saksbehandling i straffesaker var et av de viktigste ankepunkter mot Arbeiderpartiets politikk. Nå har vi fått gjort noe med dette.

Situasjonen er utvilsomt vanskeligere når det gjelder sivile saker og tinglysningssaker, hvor ventetiden fortsatt er for lang. Men vi er på rett vei, gjennom det effektiviseringsarbeide som er i full gang.

Naturlig nok står politiet og lensmennene i sentrum for oppmerksomheten i debatten om borgernes trygghet. Jeg vil ikke legge skjul på at politiet mange steder har en meget presset arbeidssituasjon, men det er galt å gi et alminnelig inntrykk av en etat i krise.

Bemanningen i politiet er øket, og det har fått nytt og bedre utstyr. Vi har også signaler fra mange politikamre om at dette begynner å gi positive resultater i kampen mot forbrytelser. Det er nedlagt et særlig stort og virkningsfullt arbeide for å bekjempe narkotikakriminaliteten.

Problemene er store når det gjelder det vi kan kalle den dagligdagse kriminalitet, - vinningsforbrytelsene. Heller ikke på dette område vil vi slå oss til ro med dagens situasjon. Det er viktig for tilliten til politiet og til rettsvesenet generelt at også de såkalte bagatellmessige sakene, - som slett ikke er bagatellmessige, og særlig ikke for dem som rammes, - kan behandles på en tilfredsstillende måte.

Vi vil derfor fortsette arbeidet for å styrke politiet. Vi vil fortsette utbyggingen av politiets datasystem, som er et viktig virkemiddel i arbeidet for å øke oppklaringsprosenten.

Det er også viktig å få en mer tilfredsstillende bemanning. Oslo-politiet vil bli styrket med 90 stillinger i løpet av høsten. Samtidig arbeider Justisdepartementet med en omfattende bemanningsplan for politi- og lensmannsetaten. Planen er ikke ferdigbehandlet, men det er klart at Regjeringen er innstilt på å gjennomføre en fortsatt styrkelse av bemanningen i politi og lensmannsetat.

Politiutdannelsen blir styrket, for å gi nye tjenestemenn et stadig bedre faglig og yrkesetisk grunnlag for arbeidet. Det er også viktig å sikre rekruttering og kontinuitet i politiet gjennom tilfredsstillende arbeids- og lønnsforhold. Polititjenestemennenes krav om egen forhandlingsrett i lønnsoppgjørene, vil bli seriøst vurdert i Regjeringen.

En viktig side av politiets arbeide er å forebygge kriminalitet. Også på dette område er arbeidet godt

igang. Det er etablert bydelspoliti og politiposter i flere byer. I 1982 gjennomførte man "Merking- og sikringskampanjen" og fulgte senere opp med en bred anlagt kampanje for å bekjempe heleri. I sommer satte man så igang "Aksjon Nabohjelp" for å kunne få til bedre trygghet i lokalmiljøene. Denne aksjonen er også en påminnelse om at vi alle burde være mer opptatt av hverandre i våre egne nærmiljøer.

Det tredje store området innenfor rettsvesenet er kriminalomsorgen, som også merker følgene av flere straffereaksjoner og strengere straffer for alvorlige forbrytelser.

Regjeringen har satt iverk en rekke tiltak for å øke soningskapasiteten, bl.a. gjennom etablering av flere soningsplasser for korttidsdømte. Fengselskapasiteten er øket med ca. 13 prosent - eller med 286 plasser - i forhold til årsskiftet 1981/82. Det første åpne kvinnefengsel er tatt i bruk.

Man arbeider også med mer utradisjonelle soningsformer, f.eks. gjennom prøveprosjektet med samfunnstjeneste i Rogaland. Erfaringene er så gode at tilsvarende ordninger nå er innført i Hordaland, Hedmark og Oppland. I sommer har man også tatt i bruk soning i mobile arbeidsleire, slik at promilledømte kan bruke soningen til å utføre samfunnsnyttig arbeide.

Det gjøres altså et omfattende arbeide for å kutte ned på soningskøene og for at idømte straffer skal sones

snarest mulig. Regjeringen har foreslått både å skjerpe straffene for flere av de groveste forbrytelsene, og å redusere minstestrafen for mindre forgåelser fra 21 til 14 dager, kombinert med en utvidet adgang til å idømme bot sammen med fengsel. Dette gir bedre muligheter til nyansert straffeutmåling, samtidig som de forebyggende hensyn blir ivaretatt fullt ut. Denne linjen vil samtidig gi mindre behov for flere fengselsplasser.

Vi har ikke lov å undervurdere problemene innenfor de forskjellige sider av retts- og justisvesenet. Så lenge mange føler utrygghet for overgrep mot egen person og eiendom, så lenge et stort antall forbrytelser ikke blir etterforsket og oppklart, så lenge det går for lang tid mellom domfellelse og soning, - er det all grunn til å satse sterkere for å løse problemene.

Det gjøres mer enn før, - og det skal gjøres mer.

Vi må samtidig fortsette arbeidet for en endring av holdningene i samfunnet. Man må ha en klar markering av hva som er rett og galt, - og klare reaksjoner mot forbrytelser for å markere disse grensene. Og i denne sammenheng er det ikke først og fremst strenge straffer som er hovedsaken, men konsekvente reaksjoner som underbygger respekten for de rettsnormer som ethvert samfunn er avhengig av. Man må også passe på ikke å gå for langt med å gi samfunnet skylden når enkeltpersoner begår forbrytelser. Vi må prøve å hjelpe den som kommer skjevt ut tilbake til rett vei. Men vi må ikke være med på å undergrave det enkelte menneskes ansvar for egne handlinger.